

De heuvels van De Ronde

De Ronde van Vlaanderen is onlosmakelijk verbonden met de Vlaamse Ardennen. Het heuvelachtige landschap, de holle wegen en de venijnige kasseistroken bepalen er al ruim 100 jaar het verloop van de koers. Maar ook de koers heeft haar invloed op de streek en de inwoners. In dit artikel verkennen we de steilste heuvels en diepste valleien van Vlaanderens Mooiste, op zoek naar de 'ziel' van De Ronde. Bart Heirweg – www.bartheirweg.com

De Vlaamse Ardennen zijn al ruim 100 jaar het toneelspel van de populairste wielerskoers van Vlaanderen. Het wielrennen is niet meer weg te denken uit dit zuid-Oost-Vlaamse land en bijna dagelijks beklimmen wielertoeristen er de heuvels van De Ronde. Maar niet alleen voor wielervrienden heeft de streek heel wat te bieden. Vlaanderens mooiste landschap inspireert ook al jaren fotografen, kunstenaars en artiesten. De glooiende heuvels en valleien, de prachtige vergezichten, de romantische wegeltjes en de kerktorentjes die boven het landschap uitsteken doen terugdenken aan de tijd van Omer Wattez. In de authentieke dorpen en bruine cafés heerst een gezellige drukte en wordt er luid gediscussieerd over wie er als eerste over de finish gaat. Hier leeft de koers. Klaar voor een stevige rit?

Koppige kasseien

We starten onze tocht langs het parcours van Vlaanderens Mooiste in Oudenaarde, al vijf jaar de trotse aankomststad van De Ronde. Hoewel een wandeling door de stad en langs de Scheldekaaien een absolute aanrader is, gaan wij meteen richting de Oude Kwaremont, onze eerste helling van de dag. Net voordat je de top bereikt, vind je op de linkerkant een kleine aardewegel. Vanaf het pad en de omliggende weiden krijg je een prachtig zicht op de lager gelegen Scheldevallei. Aan de horizon tekenen de Koppenberg en de Walburgakerk, het hoogste gebouw van Oudenaarde, zich af. Het heuvelachtige weidelandschap wordt onderbroken door hagen en houtkanten die voor wat accenten in het landschap zorgen. Enkele weidapaaltjes geven de foto diepte en de opkomende zon zet het landschap in reliëf. Overweeg bij dit soort landschappen altijd héél goed waar je gaat snijden en wat je wel en niet op de foto zet. Geef alle elementen voldoende ruimte (maar

ook niet teveel) en zorg voor evenwicht in het beeld. Bij agrarische landschappen heb je vaak te kampen met uitgestrekte weilanden en akkers. Toch moet je vermijden dat deze vlakken te dominant worden. Door de positie zorgvuldig uit te kiezen en de correcte lens en uitsnede te bepalen, houd je het beeld evenwichtig. Breedhoeklenzen zijn in deze omstandigheden meestal af te raden, ze laten vaak te veel van het landschap zien en maken het beeld onrustig. Een standaardlens zoals een 24-70mm aangevuld met een telelens zoals een 70-200mm of 80-400mm zijn ideaal en worden vandaag ongetwijfeld je meest gebruikte lenzen. Naast de prachtige landschappen is de Oude Kwaremont met haar koppige kasseien bovendien ook een interessante plaats om sfeerbeelden van de wielrenners te maken. Zeker wanneer de Ronde van Vlaanderen voor amateurs of later op het jaar de RetroRonde gereden wordt.

Flirten met de Taalgrens

We zetten onze rit door de Vlaamse Ardennen verder en volgen vanuit het gezellige dorpje Kwaremont, de Schilderstraat tot we bij de N36 komen. We steken over en komen in de Rue du Trieu terecht. Hier, op de flanken van de Knokteberg of de Côte de Trieu, flirten we met de taalgrens. Het smalle baantje kronkelt zich een weg naar beneden en vormt het ideale lijnenspel die de kijker meeneemt tot bij het dorpje Russeignies, dat zich diep in de vallei nestelt. De winterperiode is misschien wel het mooiste moment om dit plekje te bezoeken, want de zuidelijke positie van de opkomende zon zorgt er 's morgens voor warm tegenlicht, terwijl de rokende schouwen en dampende mesthopen de winterse sfeer extra benadrukken. Hier in deze vallei krijg je bovendien wat vaker mist, waardoor de bebouwing vervaagt: bijna alsof ze deel uitmaakt van het landschap.

Zicht op het dorpje Russeignies vanaf de Côte de Trieu. Een kronkelbaantje neemt de kijker mee de diepte in.

f/11, 1/20 sec, ISO 400, 90mm op full frame

Pittoresk kapelletje

We doorkruisen de Vlaamse wegen en komen nu bij de Kapelleberg terecht, die vlakbij het dorp Maarke-Kerkem vertrekt. In de bocht, net voorbij Refuge Kapelleberg, houden we even halt voor het mooie uitzicht op het dorp. De kerk torent er statig boven uit. Vlakbij het dorp stroomt de Maarkebeek, die de omliggende weilanden een stuk vochtiger maakt, waardoor hier iets sneller mist ontstaat. Maak gebruik van de telelens om dit landschap in beeld te brengen en besteed ook aandacht aan de kleurrijke vlakverdeling die je terugvindt in de akkers op de voorgrond.

We stampen stevig op de trappers tot we vlakbij een pittoresk kapelletje komen, waaraan deze heuvel zijn naam dankt. Vanaf de Vincentiuskapel vertrekt een smal wandelpad richting de Boigneberg. Langs dit wandelpad krijg je een mooi zicht over de valleien en heuvels rondom Maarke-Kerkem. In het voorjaar en de zomer wiegen hier talloze graanvelden omzoomd met klapprozen zachtjes in de wind. Hier en daar kronkelen tractorsporen zich een weg door de velden en de aardappelen staan er netjes in rijen gepoot. Een agrarisch landschap zit vol met lijnen en daar moet je als fotograaf dankbaar

gebruik van maken. Ze geven het beeld diepte en nemen de kijker mee doorheen de heuvels en valleien.

De Kapelleberg loopt nog wat verder door, maar wij keren op onze stappen terug en gaan ter hoogte van de kapel linksaf. Afdalend, opent het landschap zich op de linkerkant en beneden in de vallei vinden we opnieuw het dorpje Maarke-Kerkem met op de voorgrond wat koeien en een verweerde oude knotwilg.

Zicht op Maarke-Kerkem vanaf de Kapelleberg. De vochtige omgeving maakt hier sneller mist.

f/9, 1/8 sec, ISO 400, 165mm op full frame

Mircoklimaten

De Valkenberg komt bijna elk jaar terug in De Ronde. Je vindt deze heuvel tussen Brakel en Elst. De straat is dichtbebouwd en biedt weinig fotografiemogelijkheden, maar op de flanken van de heuvel loopt een kleine wegel. Dit baantje is niet toegankelijk voor verkeer, maar wie de moeite neemt even te wandelen, krijgt er een prachtig uitzicht op de achterliggende vallei. Als je een streek goed leert kennen, dan ontdek je vaak microklimaten zoals hier en kan je beter inschatten waar sneller mist ontstaat of op welke locaties die mist wat langer blijft hangen. Hier is het de Zwalm, een bijrivier van de Schelde, die ervoor zorgt dat in deze vallei vaker mist ontstaat.

Bovenop de Valkenberg slaan we links de Twaalfbunderstraat in tot we bij een 32m hoge uitkijktoren komen. Op heldere dagen kan je vanaf de toren kijken tot in Gent en Brussel. Dergelijk uitkijkpunt leent zich perfect voor het fotograferen van een gelaagd landschap met de telelens. Let er op dat de camera goed ondersteund wordt en maak gebruik van een stevig statief. Schakel de beeldstabilisatie uit en stel manueel scherp. Om verder elke vorm van bewegingsonscherpte te vermijden kan je gebruik maken van een afstandsbediening, gecombineerd met 'mirror-lockup' of 'spiegelopklappen'. Je kunt best ook de ISO wat hoger instellen, zodat je wat aan sluitertijd wint. Iets wat ik standaard doe wanneer ik bij weinig licht met de telelens fotografeer. De minste trillingen of een zuchtje wind zijn voldoende om onscherpte te veroorzaken, zelfs wanneer je vanaf een goed statief werkt.

De bult van Melden

De Koppenberg is misschien wel de meest gevreesde kasseiheuvel uit de Vlaamse Ardennen. Met een stijgingspercentage van bijna 20% behoort ze tot de steilste heuvels van de streek. Vanaf de top krijg je een prachtig uitzicht op de lager gelegen Scheldevallei met het kerkje van Melden dat er mooi boven uitsteekt. De 'bult van Melden' staat daarom ook terecht op de lijst van beschermde monumenten. Het beste moment om hier te fotograferen is ongetwijfeld eind april wanneer de bomen in het blad schieten en het landschap baadt in het warme avondlicht.

Vanaf de Rotelenberg, de westelijke flank van de Koppeberg, krijg je ook een indrukwekkend panorama op het omliggende landschap met in de verte de Kortekeer en de Paterberg, twee andere bekende heuvels uit Vlaanderens Mooiste. Maak opnieuw gebruik van de tractorsporen in de graanvelden of het smalle baantje dat zich een weg kronkelt tussen de

velden, om het beeld diepte te geven. Je kunt eventueel wachten tot wanneer een fietser passeert om het landschap wat schaal te geven. Bovendien krijg je zo een extra aandachtspunt en wordt je foto verhalender.

Zicht op Melden vanaf de Koppenberg. Het warme avondlicht speelt door het frisgroene gebladerte.

f/5.6, 1/200 sec, ISO 200, 270mm op full frame

Een onweer trekt over de Rotelenberg en zorgt voor dramatisch licht. De tractersporen zorgen voor diepte in het landschap.

f/13, 1/8 sec, ISO 100, 34mm op full frame

Trappen op de Taaienberg

Onze fietstocht door de Vlaamse Ardennen zet zich verder en gaat nu richting de Taaienberg in Etikhove. Misschien behoort deze heuvel wel tot de mooiste plekjes van de streek. Dat is misschien nog niet helemaal duidelijk wanneer je de helling beklimt, maar als je bovenop de top de Drappendries inslaat, opent het landschap zich en wordt duidelijk waarom deze helling al ruim 40 maal deel uitmaakte van het parcours van De Ronde. Denk grondig na over de uitsnede van elke beeld. De prachtige rijen knotwilgen, die de weilanden omboorden, een aantal koeien die suf hun maaltijd herkauwen of het kerkje van Nukerke dat aan de horizon prijkt, zijn slechts enkele van de mogelijkheden.

Licht en schaduw verdelen het landschap aan de Taaienberg. Knotwilgenrijen en koeien fungeren als accenten in het landschap.

f/13, 1/250 sec, ISO 400, 110mm op full frame

Vlabbij staat een ander icoon uit de Vlaamse Ardennen: de Bossenaremolen. Je kunt hem fotograferen met de Taaienberg op de voorgrond of wat dichterbij gaan en de molen in beeld brengen terwijl hij het omliggende landschap domineert. Mocht je het geluk hebben dat de molen draait, probeer dan met een langere sluitertijd die dynamiek te visualiseren.

Hoogste regionen

We rijden nu verder naar de hoogste regionen in de Vlaamse Ardennen. De Hotondberg, vlakbij Ronse, is met zijn 145m de hoogste heuvel in Oost-Vlaanderen. Bovenop de top en op de flanken vind je een prachtig beukenbos. Ook in het bos is het reliëf van de Vlaamse Ardennen goed voelbaar. De met bladeren bedekte bosbodem duikt er snel naar beneden en geeft het boslandschap dat tikkeltje meer. Hier kan je wel gebruik maken van een breedhoeklens om het reliëf te laten spreken. Ga op zoek naar een mooie varen om in de voorgrond te plaatsen, dat geeft het beeld diepte en zorgt ervoor dat de compositie een stuk rustiger oogt. Op een mistige ochtend in de herfst is het bos ongetwijfeld op haar mooist. Door de hoge ligging van deze heuvel hangt er hier altijd meer mist, die komt handig van pas en verbergt veel van de chaos van het bos.

Pittige Paterberg

Een volgende pittige klim brengt ons naar de top van de Paterberg, die tevens tot de steilste hellingen van De Ronde behoort. Vanaf de top en langs de Lamontstraat breng je de omgeving best in beeld. Het landschap duikt er steil naar beneden en 's avonds wanneer de zon de flanken van de Paterberg verlicht en de koeien rustig staan te grazen, is het hier op z'n mooist.

Uitzicht vanaf de Lamontstraat. Het warme avondlicht geeft het landschap reliëf.

f/11, 1/160 sec, ISO 400, 150mm op full frame

De kasseistrook op de Paterberg neemt je mee de helling naar beneden.

f/13, 1/4 sec, ISO 100, 27mm op full frame, exposure blend van twee beelden.

Over de finish

Vooraleer we over de finish rijden in de Minderbroederstraat in Oudenaarde, slaan we nog even rechtsaf de Meersstraat in. Hier vind je de Langemeersen, een prachtig natuurreservaat vlakbij de Schelde. Het is een typisch meerslandschap dat gekenmerkt wordt door bloemrijke natte hooi- en weilanden en knotwilgenrijen, doorspekt met een netwerk van slootjes. Vanaf half mei staan hier de hooilanden in bloei en zorgen Grote ratelaar, koekoeksbloem en boterbloemen op dat moment voor een prachtig geel-roze tapijt. De aankomst van de Ronde is zo dichtbij dat je het je nauwelijks kan voorstellen dat het hier zo druk kan worden.

De Langemeersen ontwaakt. Aan de horizon prijkt de Walburgakerk in Oudenaarde.

f/13, 1/20 sec, ISO 400, 98mm op full frame

Weer of geen weer

Het beste moment om de landschappen van Vlaanderens Mooiste in beeld te brengen is ongetwijfeld op een frisse lenteochtend wanneer mist en nevel over het landschap hangen. Oostelijk georiënteerde landschappen genieten bij zonsopkomst tevens van tegenlicht, waardoor de foto extra sfeer krijgt. Daarnaast is mist ook handig om bepaalde (storende) elementen te verbergen. De Vlaamse Ardennen zijn jammer genoeg al behoorlijk volgebouwd, maar met behulp van mist vervagen de gebouwen en lijkt het alsof ze deel uitmaken van het landschap.

Ook wisselvallig weer is ideaal om het landschap van Omer Wattez tot leven te wekken. Wanneer zware wolken met stevige buien afwisselen met zonnige momenten krijgt het landschap een héél ander karakter. Er ontstaat een spel van licht en schaduw, dat het landschap extra diepte geeft. Het zonlicht oogt dan vaak veel warmer en het contrast met de onweerswolken creëert een dramatisch sfeertje. Op wisselvallige dagen is de avond vaak het beste moment om op pad te gaan. De wolkenlucht durft tijdens de laatste uurtjes van de dag immers nog eens open te breken. Dergelijke momenten zijn schaars, dus zorg ervoor dat je klaarstaat voor het schouwspel begint. Door gebruik te maken van webcams aan de kust kan je al voorhand proberen inschatten of er iets te gebeuren staat. Ga op de website van het KMI kijken of de webcams opklaringen laten zien, want dan is de kans groot dat die opklaringen wat later op de avond ook hier zullen voorkomen. Op wisselvallige dagen staat er bovendien vaak wind die zorgt voor dynamiek in het landschap. Probeer deze dynamiek te visualiseren in de foto. Ga in een gerst- of tarweveld staan en maak gebruik van een langere sluitertijd tussen 0,5 en 2 seconden om de beweging in het landschap te visualiseren. Gebruik eventueel een grijs- of polarisatiefilter om het licht verder te reduceren als de sluitertijd niet lang genoeg wordt.

De wind speelt door het gerstveld. Een langere sluitertijd visualiseert de dynamiek in het landschap.

f/13, 1/2 sec, ISO 200, 27mm op full frame

Half juni, wanneer de dagen het langst zijn, is het vaak moeilijk om zowel zonsopgang- als zonsondergang mee te pikken. Het is lastig om de volgende ochtend al om 4u op te staan als je de avond ervoor pas om 23u thuis bent. Bepaal daarom op basis van de weersvoorspellingen wanneer je er op uit trekt. Bij rustig en stabiel weer, is de ochtend vaak het best, want dan is de kans op mist reëel. De avond is in dat geval vaak minder interessant omdat de mist toch al lang verdwenen is er bovendien weinig wolken zijn. Bij wisselvallig weer heeft de avond meestal wat meer te bieden. Kies bovendien de fotolocaties in functie van het licht. De N60 die vanuit Oudenaarde richting Ronse omhoog loopt, beschouw ik een

beetje als een scheidingslijn tussen ochtend- en avondlandschappen. De heuvels aan de oostelijke kant van de Rijksweg krijgen vaak 's morgens het beste licht, terwijl de heuvels aan de westelijke kant beter 's avonds gefotografeerd kunnen worden.

Vlaamse Ardennen op haar mooist

In het voorjaar van half april tot half juni zijn de Vlaamse Ardennen op haar mooist, want in de lente barst de streek van lentekleuren. Vooral eind april, wanneer de bomen in het blad schieten en warm avondlicht door hun bladeren speelt, kom je vaak ogen en tijd te kort. Ook op het platteland heerst in het voorjaar een grote bedrijvigheid. Het land wordt in rijen getrokken of gezaaid, wat het beeld diepte geeft. In mei worden de gerstvelden stilaan volwassen en hun lange haren en frisgroene kleuren spelen met de wind. Een maand later volgen de tarwevelden tot wanneer de zomerse temperaturen de gewassen transformeert tot goudgele velden en hun rijpe kroppen onder de warme zonnestrallen kreunen. Ze zijn klaar voor de oogst. Wat achterblijft, zijn de talrijke strobalen die verspreid over het kale land vaak tot interessante composities leiden.

Bruine cafés

De ziel van De Ronde manifesteert zich niet alleen in de landschappen, ook in de dorpen en de cafés is van alles te beleven. In het gehucht Meerse, vlakbij de Schelde, vind je café D'Oude Schelde. Het authentieke interieur en de al even authentieke eigenares brengen je terug naar de tijd toen Merckx en Van Looy hier nog de heuvels temden. De manier waarop het zonlicht door de kleine raampjes valt en de zwart-gele ruitjesvloer en antieken tafels en stoelen belicht, kan zelfs een landschapsfotograaf bekoren. Ga ook op zoek naar details die deze sfeer weergeven en illustreren dat De Ronde veel meer is dan de koers alleen. Ook de bezoekers van het café zijn absoluut een foto waard. Toch is het maken van een goed portret niet altijd eenvoudig. Net zoals een landschapsfotograaf een connectie moet maken met zijn onderwerp moet die verbinding er ook zijn met de persoon die je wilt portretteren. Probeer je in te leven in het moment en maak een grapje of knoop een gesprek aan om het ijs wat te breken. Voel je je hier oncomfortabel bij, experimenteer dan eens met een 'open kader' en laat bijvoorbeeld enkel de voeten van die persoon zien. Zo hoef je geen gesprek aan te knopen en vaak krijg je een intrigerend beeld dat wat meer aan de verbeelding overlaat.

Het licht speelt met de zwart-gele ruitjesvloer en benadrukt de dorpse sfeer.

f/4, 1/100 sec, ISO 1250, 38mm op full frame

Een open kader toont niet het volledige onderwerp en laat wat aan de verbeelding over.

f/5, 1/400 sec, ISO 400, 35mm op full frame

In Elst vind je nog zo'n bruin café. In den Hengst hangen de stamgasten niet aan de toog, maar zit iedereen rond een oude Leuvense stoof. Het café dateert uit 1850, de authentieke tegelvloer, de rood-wit geruite tafelkleedjes en de half vervaagde muurschilderingen herinneren ons aan die tijd. Ook de prijzen komen nog uit lang vervlogen tijden, want waar vind je nog pintjes aan één euro? Nu je toch in de sfeer zit (en hopelijk nog niet te veel pintjes op hebt), kan je ook nog eens binnenwippen in het Materse dorpscafé In 't Stadhuis vlakbij de kerk.

Naast de sfeer in de cafés loont het ook de moeite om tijdens de Ronde voor amateurs langs het parcours post te vatten. Vooral de venijnigste heuvels zoals de Koppenberg, Oude Kwaremont of de Paterberg leveren vaak leuke momenten op wanneer de renners higgend de top bereiken of bij regenweer bijna letterlijk op hun buik terug naar beneden glijden. Ook hier kan je experimenteren met een open kader door bijvoorbeeld enkel de wielen van de wielrenners te laten zien. Door gebruik te maken van een sluitertijd tussen 1/30 en 1/60 kan je bovendien de beweging van de voorbij snellende coureurs visualiseren.

De ziel van De Ronde

Het landschap van de Vlaamse Ardennen bepaalt al meer dan een eeuw het ritme van de koers, maar omgekeerd hebben ook de heuvels hun faam te danken aan het wielrennen. De bekendste hellingen uit Vlaanderens Mooiste zijn tevens ook de mooiste plekken om er het typische zuid-Oost-Vlaamse heuvellandschap in beeld te brengen. Vanaf de top of de heuvelflanken krijg je een mooi uitzicht op de omgeving waaruit je met de telelens leuke details kunt pikken.

De Ronde bestaat echter uit meer dan het wielrennen of de hellingen. Ook in de cafés en op de kampeerplaatsen heerst er vaak een sfeer die je moet proeven om te begrijpen dat Vlaanderens Mooiste meer is dan de koers alleen. Laat je meevoeren: de beelden volgen automatisch.

Bart Heirweg

De heuvels van De Ronde – Landschappen van Vlaanderens Mooiste

In het fotoboek 'De heuvels van De Ronde – Landschappen van Vlaanderens Mooiste' vind je nog meer inspiratie en foto's uit de Vlaamse Ardennen. Het boek, uitgegeven in samenwerking met uitgeverij Beatrijs, is beschikbaar in de onafhankelijke boekhandel of via www.bartheirweg.com/de-heuvels.